

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

РІК XXV

ГРУДЕНЬ 1978

Ч. 12 (291)

НА МНОГІ ЛІТА „ВЕСЕЛЦІ!”

Маленький Ерік М і л б у р н, який живе в Сан Хозе, Каліфорнія, ще не вмів читати, ні писати. „Веселку” читає йому Бабуся, а він пильно слухав і оглядає образки.

Ерік попросив Бабуню, щоб написала від нього привіт і подяку „Веселці” та щоб побажала журналові Многих Літ. Ерік обіцяє, що коли підросте, тоді сам напише до „Веселки”.

Дякуємо Ерікові за пам'ять, а його Бабуні за труд і друкуємо цю віршовану подяку-побажання:

Як „Веселка” народилась,
То нам будні звеселила —
Ми були тоді маленькі
Коло батька й коло неньки.

А „Веселка” піростала,
Краси-вроди набирала,
Набирала росту-сили,
Аж дорослою зробилась.

І тепер пора нам, діти,
Щирі вислати привіти
Всім достойним Ювілятам
За їх поміч нам, малятам.

Вірші вони нам писали,
Образочки рисували,
Козаків і „Гоцу Дралу”
На науку і забаву.

Хоч тепер ми не маленькі,
Шлем усім поклін низенький —
І добродіям-поетам,
І незрівняним трьом Екам...

Тим усім, що про нас дбали,
Музику-пісні складали,
Тим, що нам казки писали,
Й що „Веселку” розсилали.

А „Веселці” ми з привітом
Ще сто літ бажаєм жити,
Щоб багато друзів мала
І ще правнуків навчала.

Тож тепер співають діти
Тій „Веселці” „Многі літа”
І сердечний шлють привіт
За тих двадцять і п'ять літ!

СПРАВЛЕННЯ НЕДОГЛЯДІВ

У жовтневому ч. „Веселки” трапилися такі недогляди: у третій строфіці вірша Михайла Маморського „Мрія-спомин” (стор. 8) пропущено один рядок. Ця строфа звучить так:

Минуло вже років п'ятнадцять — так, так,
З малого хлоп'яти зробивсь я юнак,
Та гнома маціцького я не забув,
Бо й сам наче гномик я був.

На стор. 10-ій в оповіданні „Гнідий” помилково подано прізвище автора А. Матушевська. Авторство цього оповідання зазначено на сторінці 11-ій внизу.

В цьому оповіданні в 6-му абзаці лівої колонки на стор. 11-ій пропущено в сьомому рядку „не”. Це речення звучить так: „Але тепер ніхто ним не турбувався”.

Просимо вибачити — Редакція.

КАПУСТОНЬКА

Покинута, занедбана на лугу
зеленіс капустонька у снігу,
а до неї стежечку не одну
протоптали ніженки по лану.

Догадайтеся, дітоньки, ви самі,
хто ці робить стежечки узимі.
Я вам в цьому віршику не скажу,
бо сам ще раз подивитись побіжу.

О. О л е с ь

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у „Видавництві „Свобода” заходами Українського Народного Союзу. Редагус Колегія. Річна передплата становить у ЗСА — 5.00 доларів, у інших країнах — рівновартість цієї суми. Для членів УНС 4.00 долари. Ціна окремого числа 50 центів. Ціна подвійного числа — 75 центів.

“THE RAINBOW” — “VESELKA”

Обкладинка роботи — Ніни Мудрик-Мриц
Published monthly, except May to August Bi monthly
at Jersey City, New Jersey
30 Montgomery Street — Jersey City, N.J. 07302
Subscription \$5.00 per year. UNA members \$4.00 per year.
Entered as Second Class at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
Ніна Мудрик-Мриц — „Цить, нехай спить!”

О. ОЛЕСЬ

К. ПЕРЕЛІСНА

ЗИМА ПРИЙШЛА

Зима прийшла. Холодними руками
Скувала ріки і ставки,
Заслала ниви килимами,
До сіл засипала стежки.
Усе замовкло під снігами.

Даремно! Сонце переможе!
Розіб'є громом ланцюги,
Розтопить криги і сніги,
Змете всі наміри ворожі
І кине квіти навкруги.

БІЛИЙ СНІГ

(Ілюстрація Василя Залуцького)

Густо літає в повітрі сніжок
Білий, лапастий, легенький
Тихо, несміло вкриває садок,
Липне до вікон стареньких.

Яблуня й вишня біленькі, пухкі
Біло-зелена ялина,
Вкрилися снігом посохлі квітки,
Килим м'який на стежині.

Чисто і ясно, мов свято прийшло,
Радісно дихають груди,
Наче закрилось від нас усе зле,
Наче покращали люди.

Тиша і спокій на душу лягли,
Сум відлетів далеченько...
Тихо кружляють сніжинки малі,
Липнуть до вікон стареньких.

МАНДРУЄ ПО СНІГУ СВЯТИЙ МИКОЛА

(Ілюстрація Яреми Козака)

Як затанцюють за вікном сніжинки
І білим килимом укриють край,
То знак, що до Івася і Галинки
Святий прибуде з неба Миколай.

З ним ангели, мов голуб'яток зграя,
І кожне з зіркою на ясному чолі,
А у санках святого Миколая
Пакуночки великі і малі.

Мандрує по снігу святий Микола,
Всю ніч не спочиває ні на мить,
До Пласту йде, до СУМ-у чи до школи,
Або в кімнату, де дівтора спить.

То в руки дасть, то серед ночі тихо
Під подушку дарунков покладе
Малій дитині на велику втіху,
А сам до інших діточок іде.

Святий Дідусь дітей кохає ніжно,
Однак на пустунів він скося погляда —
Тож кайтеся, ще поки не запізно,
Бо в смутку вас застане коляда.

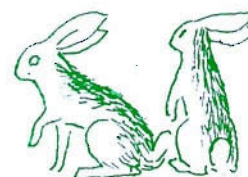
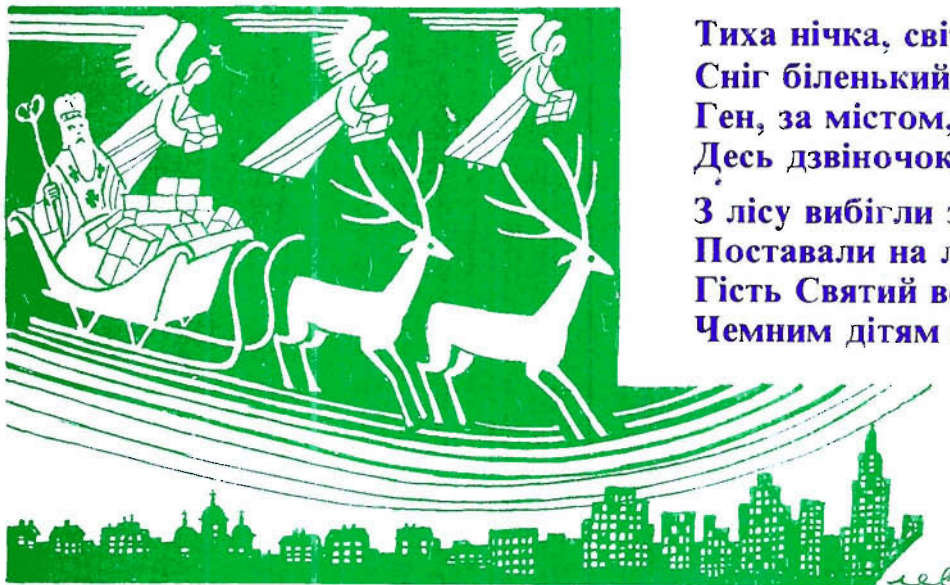
Зграя (пташок) — flock; скося поглядати — to eye one a skew, тут: виявляти комусь невдоволення; пустун — збитошник (frolicsome child) каятися — визнавати свою провину (to repent).

СВ. МИКОЛАЙ ВЕЗЕ ДАРУНКИ

Тиха нічка, світять зорі,
Сніг біленький мерехтить,
Ген, за містом, там, під лісом
Десять дзвіночок гомонить.

З лісу вибігли зайчатка,
Поставали на лапках,
Гість Святий везе дарунки
Чемним дітям на санках.

ХОДИТЬ ЗИМОНЬКА-ЗИМА

Ходить зимонька-зима,
всіх розпитує сама:
„А кого я буду гріти?
В кого одягу нема?”

Озиваються, мов діти,
і травичка, і кущі:
„Намочили нас дощі,
в нас ні плащика нема,
в нас ні светера нема,
ані шапки, ні хустинки,
зовсім одягу нема.”

Враз посипались сніжинки,
як легесенький пушок,
і кущам колючі спинки
криє білий козушок.

А на змоклий травничок
ліг пухнастий рушничок.

Сипле ще і ще сніжинки
зклопотана зима,
всі невдягнуті рослини
укриває крадькома.

Зверніть увагу на наголос: когО (займенник без прийменника), в кОго — займенник з прийменником; крадькома — тут: непомітно (unnoticeable); спинка — back.

У НЕБЕСНІЙ КРАМНИЦІ

(Ілюстрація Христини Зелінської)

Ось крамничка невеличка,
В ній усякі забавки:
І дівчатка-танцівниці,
І чубаті козаки.

Є там кльовник на пружинці,
Він в коробочці сидить,
Потисни лише пружинку —
Вгору скочить він умить.

Все це ангел із крамнички
До санчат несе як стій,
Від святого Миколая
Це дарунки для дітей.

Р.

ВІН НАРОДИВСЯ СТО РОКІВ ТОМУ

(Олександр Олесь-Кандиба, 1978 — 1944)

Гарно, дуже гарно було на хуторі Василя Грищенка коло Харкова. Кругом розкинувся розлогий український степ, а на обрії стояли, мов сторожі, високі могили, мовчазні свідки подій, що діялися тут у минулому.

Василів унук Олесь залюбки слухав цікавих розповідей діда про ці могили. Про них люди розповідали багато переказів, що сплітали правду з вигадкою. І цікаво було слухати, і не раз моторошно ставало малому хлопцеві. А щоб розважитись, він біг у сад, у поле, над річку — і все страшене кудись дівалося, мов сизий туман від вітру, бо там і сонце весело сяяло, і небо радісно всміхалося — все було раде й безжурне. Як же не любити той чудовий степ, землю і людей, що там жили, орали, пасли овець і відзивалися до Олесья прегарною дзвінкою мовою?

Олесь народився на хуторі свого батька коло міста, що називалося Суми. Батько дістав працю аж коло Каспійського моря і рідко бував дома. Олесья виховувала мама, що мала ще двоє дітей. Коли Олесеві було заледве 11 років, батько помер, а мама-вдова переселилася з дітьми на хутір Олесевого діда, Грищенка.

Олесь був здібна дитина. Коли мав 4 роки, при материній допомозі навчився читати. Мама вибирала легкі вірші з Шевченкового „Кобзаря” та з інших книжок, і хлопчик радо вивчав їх напам'ять. Полюбив Олесь ті вірші і ту мову, якою вони були написані. Та цікаво знати ось що: на 9-му році життя Олесь написав першого власного вірша. Сам не знав, як до цього прийшло. Сталося це ніби випадком, мовляв, „отак, як ні з цього, ні з того починає цвірінькати жовтодзюбий горобець”. У школі на „вечірках” Олесь часто декламував різні вірші.

У степу паслися коні, корови, вівці — всякі домашні тварини, що їх так люблять діти. Любив їх і Олесь і забажав стати тим, що помагає їм у недугі — ветеринарним лікарем. Але він став також і поетом. Писав вірші про свій рідний край, про нарід, про те, як він прагнув волі і як її навіть на деякий час здобув, коли в 1917 році почала творитися самостійна Українська держава.

Дорослий поет Олесь (так він підписувався, хоч справжнє його прізвище було Кандиба) не забув, скільки радості він мав, читаючи ще дитиною дитячі вірші. І він почав писати власні вірші для дітей, бо Бог дав йому талант розуміти дитячу душу й уміти до неї промовляти писаними словами. Перші свої твори для дітей містив Олесь в журналі „Молода Україна”, що його видавала

Олександр Олесь-Кандиба

Олена Пчілка-Косач, мати Лесі Українки. Від 1917 року його твори для дітей появлялися окремими книжечками з ілюстраціями. Ось назви цих збірничків: „Вовчєня”, „Іменини”, „Поединок”, „Рак рибалка”, „Ялинка”. Він вибирав кращї народні казки і переробляв їх на п'єски для дитячого театру. Так постали п'єски „Лисичка, котик і півник”, „Солом'яний бичок”, „Івасик Телесик”, „Кирило Кожем'яка” тощо. Навіть для малят з дитячих садків написав він п'єски „Бабусина пригода”, „Бабуся в гостях у ведмедя” і „Ведмідь у гостях у бабусі”. Деякі з них були передруковані у „Веселці”. Крім того, у трьох числах „Веселки” з 1966 р. надрукована чудова казка-поема „Водяничок”. Гарний дарунок Олесья старшим дітям — то віршована історія України „Княжі часи”.

Помер Олесь на еміграції, на чужині, в столичнім місті Чехії, Празі (1944), і там є його могила.

Саме тепер 5-го грудня цього року, минає сто років від народження цього талановитого поета для дітей. Діти, що не забувають рідної книжки, дуже люблять читати та декламувати його легкі, жваві й подібні до музики вірші. Годиться, дорогі діти, вшанувати пам'ять вашого великого друга, що вас так щиро любив, як і всю свою батьківщину, Україну. А як можна краще вшанувати письменника, як читанням його творів?

Р. Михайлович

Пояснення-словничок: хутір — мале село або окреме сільське господарство серед поля (farm-stead); розлогий — просторий (wide, spacious); обрій — horizon; моторошно — лячно, страшно; п'єса (в театрі) — play.

ЖИВИ, УКРАЇНО!..

Живи, Україно, живи для краси,
Для сили, для правди, для волі,
Шуми, Україно, як рідні ліси,
Як вітер в широкому полі.

До суду Тебе не скують ланцюги,
І руки не скрутять ворожі,
Стоять Твої вірні сини довкруги,
З шаблями в руках на сторожі.

Стоять, присягають Тобі на шаблях
І жити, і вмерти з Тобою,
І рідні знамена в кривавих боях
Ніколи не вкрити ганьбою.

О. КОБЕЦЬ

Ілюстрація Петра ХОЛОДНОГО

Учора вітер лютував
І всюди гамір був і свист:
Учора вітер обірвав
З дерев останній лист.

Бо сніг весь світ позамітав —
Ніде ні стежечки нема...
Минула осінь золота,
Прийшла до нас зима.

Тепер стоять вони сумні,
Такі зажурені стоять...
Укрив їх сніг, холодний сніг —
Від верховіть до п'ят...

А з нею Дід — старий-старий
Мороз у білій бороді:
Пройшов він кручі і яри,
І пагорби круті.

Прийшов, у вікна загукав
(Він ходить скрізь і без стежок):
„А хто ще, хто не змайстрував
На зиму саночок?“

О. ОЛЕСЬ

У ЧІМОСЬ!

Давно вже літечко пройшло,
Доволі бігати, гуляти...
Садок снігами замело!

Тепер учімося читати,
Щоб нам не соромно було
себе на люди показати.

ВІХОЛА

Відкіля ця віхола
аж до нас приїхала?
Лютувала біла, зла,
сніг по вулицях мела,
на будинки кидала.
Чи вона не відала,
що робила шкоду
в зимну непогоду?

Замела усі світи,
до крамниці не дійти,
сніг усюди купами.
Де ми хліба купимо?
Ще такого в нашій місті
не було ніколи,
ми не рухасьмо з місця,
не йдемо до школи.

Дві доби не притихала
та шалена віхола,
і туди вона втікала,
відкіля приїхала.

А за дві чи три години
навели порядок всюди
снігоочисні машини
і робочі добрі люди.

Звеселіло все навколо
після їхньої роботи.
Завтра підемо до школи
без вагань і без турботи.

Віхола — снігова метелиця (snow-storm);
відати — знати.

Гоца Драла

Ціле літо серед трав
Цвіркунець на скрипці грав.

І не зчувся цвіркунець,
Як вже літу кінець.

А у нього ні хатини,
Ні зернини, ні хлібини...

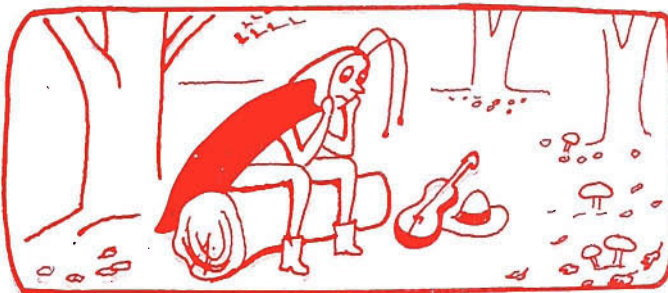

Йде голодний до мурашки:
— Дайте, свашко, ложку кашки!

Йде до джмелика прохати:
— Ой, прийми мене до хати!

Свашка каже, що не має,
Джміль до хати не приймє.

Зажурився цвіркунець:
— Буде вже мені кінець.

Але глип — стоїть пеньок,
З нього куриться димок.

Цвіркунець стук-стук у двері —
Голос: — просим до вечєрі!

Господиня Гоца Драла
Цвіркунця нагодувала.

І на зиму Гоца мила
Гостя в хаті залишила.

Сніг... мороз? Цвіркун не дбає,
На скрипочці Гоці грає.

САМПО, МАЛИЙ ЛЯПЛЯНДЕЦЬ

Давним давно жили в Ляпландії чоловік і жінка. Ляпландія — північна частина Фінляндії. Це надзвичайна країна. Півроку там світить сонце, і тоді й уночі там так само ясно, як і вдень. А потім півроку триває ніч, і тоді й удень мерехтять зірки і світить місяць. Зима там довга — аж десять місяців, а весна, літо й осінь — всього лише два місяці. Але ляпландці не бояться зими — їм аби була добра санна дорога. Вони всі, і дорослі і діти, їздять на невеличких легких санках, подібних до човників. А запрягають у свої сани не коней, а оленів. Олень нагадує коника — шерсть у нього сіра, шия коротка, а голову з великими ясними очима прикрашають розлогі роги. Олень швидко біжить — здається, ніби вітер летить по горах і горбках. А хатки ляпландці будують собі з оленьчих шкір. Ставлять їх подібно, як індіани в Америці, і називається така хатка „чум“.

Отож, і жили там ляпландець і ляпландка в оселі Айміо на березі річки Тено-йоки. Був у них хлопчик, звали його Сампо. Був міцний, кремезний. Волосся мав чорне і очі чорні і кирпатий ніс. Було йому лише сім років, але був надиво відважний та спритний. Мав власні лещата, власного маленького оленя і власні санки. Він, як вітер, злітав з горбків на лещатах і мчався на своїх санках, запряжених оленем — лише сніг, мов метелиця, вихрився за ним.

— Це недобре, Сампо, що ти сам-один їдиш, куди тільки тобі заманеться! — сказала одного разу його мати. — І не зглянешся, як нападуть на тебе вовки в горах або, ще гірше, Золоторогий Олень. Ще ж не було такої людини, що могла б поміритися з Золотим Оленем.

Сампо відразу вирішив, що хто-хто, але він напевно опанує Золотого Оленя.

— От, якби я мав такого оленя! вигукнув. На ньому я напевно досягнув би вершину Растекайса, хоч це найвища і найнедоступніша гора в Ляпландії.

— Перестань говорити нісенітниця! — сказала мати. Растекайс — пристановище всякої нечистої сили. Там живе сам Хийси, володар гір, страшний злющий велетень. Цілий олень для нього — мов один шматок м'яса, а таких хлопчаків, як ти, ковтає по кількох нараз. Я не раджу тобі дратися на Растейкас!

Сампо нічого не сказав, лише подумав: „От, хоч би подивитись на того Хийси! Хоч здалека, звичайно!“

А був то якраз найтемніший час, коли нема ні ранку, ні дня, ні вечора, а лише безконечна ніч із

зірками, місяцем і північним сяйвом.

Одного разу батько покликав сина. Сампо виліз з „чума“.

— Подивись, сину, он у той бік! — сказав батько і показав на південь.

А там далеко, далеко, на самому обрії Сампо побачив вузеньку червону смужку.

— Це, — пояснив батько, — провісник сонця. Завтра або позавтра воно зійде. Але ж ти тільки глянь, як гарно освітлена вершина Растекайса!

Сампо обернувся на захід: темна похмура вершина гори червоніла, ніби облита червоною фарбою. І він знову подумав: „Алеж як було б гарно подивитись на велетня Хийси! Здалека, звичайно!“

Та він не сказав нічого. Весь цей день і половину ночі Сампо тільки й думав про велетня Хийси. Він не міг спати — От хоч би раз-разочок глянути на нього! Він не витримав, тихесенько виліз з-під оленьчих шкір і вийшов з „чума“.

Надворі мороз був такий сильний, що все навколо блищало, а сніг під ногами аж дзвенів. Сампо не боявся морозу. Він одягнувся в хутряну куртку, хутряні штани, взув хутряні чоботи й рукавиці — все хутряне. Стояв біля „чума“ і дивився на зірки. І раптом почув, як його маленький олень б'є копитом по снігу.

„А що, якщо я трохи проїдуся?“ — подумав Сампо. Пішов до свого оленя, запряг його в свої санки й помчався по пустому засніженому полю. Погнав свого оленя через замерзлу річку, з одного крутого берега на другий і все далі на захід, туди, де височить темна вершина Растекайса. При цьому співав пісеньку про оленя і вовків.

І дійсно, за ним бігли вовки. Сампо бачив, як у темряві світилися у них очі. Але він не боявся, бо добре знав, що вовки ніколи не доженуть його оленя. Гарно було їхати! З горбка на горбок, все вперед і вперед. Місяць у небі мчався з ними наввипередки, а високі гори насувались все ближче і ближче їм назустріч. І раптом — геп! санки перевернулись, і Сампо покотився в сніг. Олень нічого не помітив і побіг далі, а Сампо не міг навіть зупинити його, крикнути „Стій!“, бо його рот був забитий снігом. Нарешті Сампо видряпався з кучурги й оглянувся на всі боки. Кругом усюди сніг, сніг, сніг...

І тоді він вирішив: „А от піду подивитись на того гірського короля-велетня.“ І він відважно попростував до Растекайсу. Був уже коло підніжжя гори, коли почув, що хтось у нього за спиною обережно йде по снігу. Оглянувся і побачив

величезного волохатого вовка. Сампо, не показуючи вигляду, що налякався, крикнув до вовка:

— Гей, ти не думай мене з'їсти! Я йду до гірського короля. У мене до нього важлива справа!

— Ну, ну, спокійніше! — відповів вовк. На Растейкасі всі тварини вмюють говорити. — я проводив вовків його величності гірського короля. Я ганяв по всіх горах і долинах, скликав підданих короля на свято ночі. Ну, як уже нам з тобою по дорозі, то сідай мені на спину, я тебе підвезу!

Сампо скочив вовкові на спину, і вони помчалися через провалля та безодні на вершок гори Растейкас.

— Скажи мені, будь ласка, що це за свято ночі, — запитав Сампо.

— Сьогодні має зійти сонце і перед його сходом на Растейкасі збираються всі звірі, всі тролі, всі гноми, які тільки живуть на півночі, — пояснив вовк — хочуть попрощатись із ніччю. А поки відбувається це свято, ніхто не сміє нікого кривдити, ображати. Це такий закон короля Хийси. Тому я і не з'їв тебе.

— А король тепер також нікого не чіпає?

— Ну, звичайно ж ні! Ніхто тебе не посміє чіпнути. Цілу годину на Растейкасі панує мир. Оленів не зачіпають ведмеді, гірські щурі спокійно розмовляють з росмахами... Але бережись: погано тобі буде, якщо ти хоч одну хвилину довше перебуватимеш на горі! Сто тисяч вовків і тисяча ведмедів накинеться на тебе. А навіть якщо ти від них утечеш, то ти не втечеш від короля.

„Чи краще мені повернутись назад?“ — подумав Сампо. Але вже було запізно. Обидва вже досягли вершка гори.

Гірський король сидів на троні з кам'яних брил і звисока поглядав на своїх підданих. На голові мав шапку з снігової хмарини. Очі були в нього, як два місяці в повню. Ніс був похажий на гірський шпиль. Рот був як ущелина в скелі. Борода — замерзлий водоспад. Руки — довгі і грубі, як стовбури гірських сосон. Пальці — гілки ялинок. Нogi були як скелі. Шуба як снігова гора.

Біля короля товпилися гноми і тролі. Вони були цілком сірі: сіре волосся, сірі коси, очі, обличчя, руки і ноги... І були такі манюсенькі, що їхні сліди на снігу не були більші від слідів вивірок. Тепер вони зібралися на верх Растейкаси з цілого світу — звідусіль, де панує темрява і холоднеча. Всі вони боялися сонця і були б раді, щоб воно ніколи не сходило. Трохи далі від короля вистроїлись у лази всі тварини, великі і маленькі, які тільки живуть у Ляпляндії. Тут були люті ведмеді, підступні вовки, хитрі росмахи, лагідні олені, гірські щурі...

Сампо зліз з вовка і сховався за виступом скелі. Звідси він усе добре бачив, а його ніхто не помітив. Король трусонув головою, і відразу в нічному темно-синьому небі ще яскравіше запалахкотіло північне сяйво; ударив у долоні, і у відповідь йому загримів глухий гуркіт скель, що обвалювалися. Гноми і тролі заверещали від радости, а звірі завили від страху. І раптом громовий голос короля проголосив:

— Сонце не сміє більше з'являться! Так я хочу, так буде!

Гноми і тролі дуже зраділи: — Нехай панують вічна темрява і холод!

І знову прогримів голос гірського короля:

— Знайте всі: сонце погасло! Сонце померло! Все живе на землі буде тепер поклонятись мені, королеві вічної зими і ночі!

Сампо не втерпів, вийшов зі свого сховку і крикнув:

— Неправда, гірський королю! Сонце не померло! Я сам учора бачив його заграву. Сонце зійде, а твоя борода розтопиться. От побачиш!

Це було нечуване зухвальство. Король увесь почорнів від гніву. Чорні снігові хмари зійшлися над його головою.

— Ти хто такий? Як ти посмієш говорити так до мене? — запитав він страшним голосом і, забувши свій власний закон миру, гнівно простягнув руку, щоб роздавити Сампо.

Раптом згасло північне сяйво, і яскраве червоне проміння вдарило в обличчя короля. Він заплющив очі і спустив руку. Тоді всі побачили, що золотий краєчок сонця почав поволі і урочисто підійматись. Всім стало радісно. Навіть тролі і гноми зраділи.

Раптом Сампо почув за спиною голос:

— Ходім уже, хлопче, вже час! Треба швидше йти, поки вовки ще не сміють нас чіпати.

Сампо згадав, яке лихо може трапитись, якщо він тут затримається зайву хвилину. Оглянувся навколо і побачив, що майже всі олені вже відійшли. А в себе за спиною він побачив надзвичайного оленя з чудесними золотими рогами. Не думаючи довго, Сампо скочив на спину оленя, і олень помчався, як вітер, униз. Золоторогий олень ніколи і нікому ні за що не дозволяв сісти на свою спину, але тут він знав, яка небезпека чекає хлопчика, і хотів його рятувати.

— Що це за гуркіт чути за нами? — спитав Сампо, коли вони були ще на половині схилу гори.

— Це тисяча ведмедів женеться за нами, щоб нас розірвати на шматочки. Але ти не бійсь! Ще ні одному ведмедеві не вдалося схопити мене за копито!

І олень мчався через урвища та провалля — все вперед і вперед.

— Хто це так голосно сопе за нами? — спитав Сампо, коли вони були вже коло підніжжя гори.

— Це сто тисяч вовків женеться за нами, щоб з'їсти нас живими. Але ти не бійсь, ще не було на землі вовка, який би мене наздогнав.

— Що це за грім гримить за нами? Може це гори обвалились?

— Ні! то сам гірський король-велетень поспішає своїми семимилевими кроками, щоб догнати нас. От тепер з нами погано!.. Ще ніхто не міг від нього утекти. Але, якщо добіжимо до озера, де стоїть хата вчителя, то будемо врятовані.

Золоторогий олень уже не біг, а просто ніби аж летів. І ось уже показалася хата вчителя. Олень штовхнув копитом двері і без сил впав на порозі.

Як тільки двері хати за ним зачинилися, гірський король Хийси вже лютував на дворі. Він так міцно грюкав у стіни і двері, що, здавалося, хата ось-ось розвалиться. А вчитель, ніби й не було нічого страшного, спокійно підійшов до дверей і запитав, хто там так стукає.

— Відчиняй двері гірському королеві! — заревів гірський велетень так голосно, аж хата захиталася. — У тебе сховався хлопчище, що відважився сперечатися зі мною. Давай його сюди! Я його зараз же проковтну!

— Ах, ваша величносте, прошу вас трохи почекаати — ввічливо промовив учитель, — я мушу одягнутися святково, щоб зустріти гостя.

— Ну, добре, — пробурмотів велетень, — але швидше одягайся, а то я і тебе проковтну, хоч ти ще й без краватки.

Тим часом Сампо переказав учителеві всю свою пригоду. Коли він розповідав, знов

загуркотіли стіни, і гірський король грізно запитав:

— Ну, ти скоро будеш готовий?

— Зараз, зараз, ваша величносте, — відповів учитель, а сам пішов до печі і підкинув дров. Швидко розгорілося полум'я, і вогонь загудів у комині.

— Гей, ти, раджу тобі поспішати, а то я зараз розвалю твою хату! — заревів Хийси.

І він уже заніс над дахом свою ногу, але відразу ж узяв її назад, бо з комина посипалися гарячі іскри й обпекли йому пальці.

В цю хвилину відчинилися двері і з хати вийшов учитель. На ньому був святковий одяг і найкраща його краватка, а в руках він тримав ясну лампу. Король не переносив яскравого світла, він заплющив очі і з криком вимагав дати йому хлопчину. А як він дуже розгнівався, коли вчитель сказав йому, що ніякого хлопчика в хаті нема! Король простягнув величезну волохату руку, щоб схопити вчителя, але побоявся світла і не міг розплющити очей, тож учитель зміг легко вивернутись просто в короля з-під рук. Тут уже король неймовірно розгнівався — тупав ногами, трусив головою і врешті обернувся такою метелицею, що за одну хвилину хата вчителя геть аж по дах укрилася кучугурою снігу. Коли гірський король нарешті відважився розплющити очі, він побачив навколо себе темряву, холод і сніг. Сердитий, але зневірений, він пошкандибав на свою гору Растейкас.

З того часу ніхто ніколи більше не зустрічав гірського короля. Він, мабуть, уже не відважується більше сходити вниз із вершин Растейкаса.

А вранці перший раз зійшло сонечко. Сніг розтанув, і хатина вчителя знов стояла, ніби нічого й не трапилось. Сампо подякував учителеві, а вчитель дав йому свої санки. Сампо запряг Золотого Оленя і поїхав до дому.

Батько і мати вже й не надіялись побачити свого сина. Його ж маленький олень давно вернувся з порожніми санчатами, а тому вони були певні, що Сампо з'їли вовки. І як же вони зраділи, коли побачили свого сина живим і здоровим! Золоторогий Олень лишився у Сампо. Дуже йому смакує сіно, і овес, яким його годує малий хлопчина.

Переказала Н. М.

Пояснення-словничок: санна дорога — sledge road; розлогий — тут: крислатий (branchy); спритний — quick, shrewd; завихритися — закрутитися, мов вихор; північне сяйво (на бігуні) — northern light; провісник — foreteller, announcer; мчатися наввипередки — to chase each other; кучугура — snow-hill; тролі — постаті з казок і повір північних народів; росомаха — glutton, wolverine; Брила — block, cob; ущелина — ravine; заграва — glow, redness; зухвальство — нахабство (impertinence, sauciness; копито — тут: cloven hoof; шкандибати — to limp, to hobble; овес — oats.

ДРУЗИ

Хлопців є в будинку троє,
Певно, кожний знає нас,
Нерозлучні три герої —
Я, Андрійко і Тарас.

Як ідем до школи зранку,
Обіцяємо завжди
Боронити до останку
Один одного в біді.

Взимку сталася пригода,
А сказати — просто сміх.
Пес брудний, мов із болота,
Просто нам назустріч біг.

Наш Андрійко з переляку
Зупинився і замовк,
Бо на нього той собака
Вмить наїжився, як вовк.

А Тарас сягнув в кишеню —
Він кмітливий, наш Тарас —
Псові дав окрушок жменю
Й небезпека зникла враз!

Пес узявся ласувати,
Швидко гнів собачий щез,
Став до нас хвостом махати
Той прибула — чорний пес.

Я сказав: — Візьмим з собою,
Він дрижить, голодний, змерз, —
Друзів-хлопців є нас троє,
Хай четвертим буде пес!

— Другом нашим бути хочеш?
Підеш з нами на обід?
Пес підвів розумні очі
І пішов за нами вслід.

Ми зробили теплу буди
Псові Бомові в дворі,
Не впізнали б ви прибуди,
Він живе тепер в добрі!

З нами втіхи має досить,
Стереже нас уночі,
У зубах пакунки носить,
Рукавиці і м'ячі.

Наш пестун він по заслугі,
Лиском грає чорна шерсть.

Так було нас троє друзів,
А четвертим став наш пес.

Наїжитися — to ruffle up, to get angry; ласувати — тут: смачно з приємністю їсти; прибула (про тварин) — stray; пестун — улюбленець (fondling, pet);

лиск — gloss, lustre, лиском грати — блищати, лисніти (to be shiny, glossy).

НАЙДАВНІШІ МОНАСТИРІ В УКРАЇНІ

Києво-Печерська Лавра — загальний вид

Після смерті і воскресіння Ісуса Христа християнська віра почала поширюватися з кожним роком не тільки на батьківщині Його, в Ізраїлі, але також у сусідніх краях і державах. Уже між першими християнами були люди, що хотіли повністю присвятити своє життя Богові. Вони залишали свої родини та йшли в недоступні й безлюдні місця, поселювалися в печерах серед гір або в безлюдній пустині й у пості й молитві проводили свій вік. То були початки монастирського життя. Пізніше, коли в одному місці зібралося більше монахів, вони будували над своїми печерами будинки — приміщення для церков, бібліотек, шкіл тощо. Тут вони старалися своєю працею, молитвою та добрими ділами заслужити собі вічне щастя в небі.

У 9-ім столітті Христова віра почала проникати і в Русь-Україну. Але в ті часи на наших землях не було ще ані книг, ані відповідно підготованих людей, що могли б цю віру поширювати. Щоправда, в Русі-Україні були християни, переважно чужинці, але їх було небагато. Здається, що вони мали в Києві навіть свою церкву. Щойно у 988 році Володимир Великий, вихований бабунею-християнкою Ольгою, влаштував дуже врочисто хрещення всіх мешканців Києва, а потім і цілої держави.

По заведенні християнства в Україні теж знайшлися люди-монахи, що присвятили своє життя служінню Богові. І так, монах Антоній, що був визнаний потім святим, викопав собі печеру у твердій глині на крутім березі Дніпра і там поселився. Коло нього почали збиратися інші монахи. Вони

викопали для себе ще більше печер-келій під землею, потім побудували над землею церкви та інші будинки, і так постав відомий на Сході Європи Києво-Печерський монастир, святощі України. Цей монастир уславився вченими ченцями — такими, як святі Антоній і Теодосій, преподобний Нестор, що написав першу історію-літопис Руси-України, і багато інших.

Таких монастирів за княжих часів в Україні було більше (коло 20), але багато з них поруйнували татари. Залишилися тільки руїни. Ще й тепер можна оглядати підземні монастирські келії, підземні церкви та гроби монахів. І так, у Західній Україні коло села Бубнище, в горах Карпатах, збереглися до наших часів останки монастиря-пустельні, висіченого в скелі. Там є кімната-келія, а коло неї друга, менша, мабуть, комора. Над цією кімнатою є капличка, до якої треба йти сходами, висіченими в скелі. Хоч цей монастирець був заснований яких 900 або 1000 літ тому, він ще добре зберігся.

На Поділлі, між річками Серетом і Збручем, тягнеться з півночі на південь пасмо невисоких скелястих горбів, що називаються Товтри. Тут і там серед рівного поля виступають скелі завбільшки в кількаповерхові будинки. Одні з них більші, інші зовсім малі. У цих скелях є також приміщення кількох малих монастирців, висічених у камені. Це не було легке діло. Тоді ще не було таких машин, що довбають камінь. Келії треба було видовбувати залізними долотами при допомозі молотків. Деякі такі монастирці мають лише по одній кімнаті-келії, інші мають ще й

молитовниці. Можна думати, що там жив тільки один монах-пустельник. Усі ці монастирі постали ще за княжих часів, тобто у 10-12 столітті, менш-більш у тому часі, коли в Києві постала Печерська Лавра. Їх називали також скитами або пустинями.

Подумаймо, яку глибоку віру і незламну волю мусів мати монах, щоб постійно жити в такій скиті серед літньої спеки та зимових морозів, одинцем, далеко від людей, серед невигод та бувало й недуг. Яку велику любов до Бога мав він у своїм серці! Яке сильне бажання спасти свою душу мусів він мати! Хоч історія не записала імен цих подвижників і ми не знаємо, хто вони були, але все ж таки вони заслуговують на нашу згадку, тим більше тепер, коли наближаються тисячолітні роковини хрещення України.

Пояснення-словничок: **недоступний** — inaccessible; **печера** — cave; **проникати** — to penetrate; **монах** — чернець (monk); **келія** — окрема кімната в монастирі (cell) **пустельня** — печера або монастир серед пустелі; **пустельник** — anchorite, recluse; **святощі** — a sacred / holy / thing; **глина** — clay; **крутий** — стрімкий (rapid, steep); **комора** — pantry, store room; **пасмо** — тут: ridge; **довбати, видовбувати** — to gouge; **долото** — chisel.

Києво-Печерська Лавра — печери

НОВИНКА ДЛЯ ДІТЕЙ

З нагоди відзначення „РОКУ ДИТИНИ” появився заходами Гуртка Прихильників Української Дитини в Канаді великий, кольоровий, ілюстрований „КАЛЕНДАР УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ на 1979 рік”.

На кожний місяць призначений окремий листок. Крім назви місяця, дня, тижня і дати на кожній сторінці зазначені також образково різні події, зв'язані з даним днем. Це події, які цікавлять дитину, нпр. Різдво, Новий Рік, День Незалежності й Державності України, зимові розваги й приємності. На сторінках весняних

місяців образками зображені — пробудження природи з зимового сну, Великдень, Зелені свята, весняні ігри, хороводи, гагілки. Те саме в літніх і осінніх місяцях.

Крім ілюстрацій на обох сторінках кожного листка поміщені коротенькі віршики, пісеньки, загадки, розваги, сміховинки. Цей календар показує дітям не лише місяці, дні і дати, але також навчас їх багато корисного, розважає і розвеселює їх.

Обкладинка календаря багатокольорова, обведена рамкою-вишивкою, посередині вміщена ілюстрація співробітниці „Веселки” Галини Мазепа „Діти з писанками”. Окремі листки календаря поєднані плястиковою спіральною зв'язкою і їх легко обертати.

Календар упорядкувала і зілюструвала Рома Чумак.

Замовляти можна:

Ukrainian Children's Care Group
16 Rivercrest Rd.
Toronto, Ont. M6S4N3, Canada

Ціна календаря — 3.00 дол.

В. Б.

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК З ЧИСЛА „ВЕСЕЛКИ” ЗА ЛИСТОПАД 1978 р.: РЕБУСИК: Громада великий чоловік. ХТО ВІН? Вітер. ЗАГАДКА: а) Дніпро, Десна, Дністер; б) Говерля. ЗАВДАННЯ: Летіли сОрок сорОк і сіли на берЕзі при бЕрезі.

Історична казка

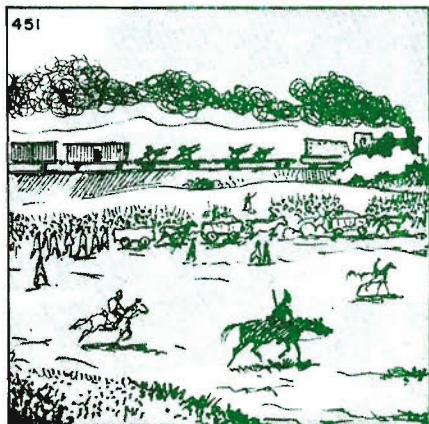
БОГДАН-СИЧОВИЙ СТРИЛЕЦЬ

Ukrainian tale

BOHDAN-SICHOVY STRILETS

РОЗДІЛ XXV: НАСТУП І ОБОРОНА

CHAPTER XXVIII: ATTACK AND DEFENCE

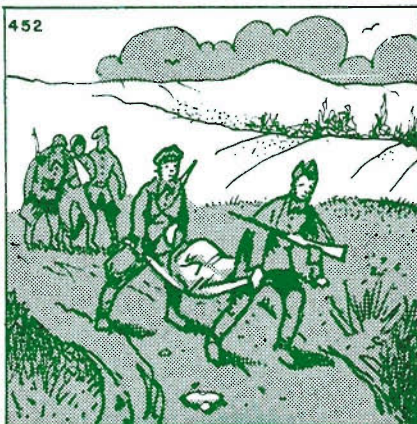
Розлючене командування червоних вислало з Московщини в Україну великі військові з'єднання.

Deeply angered, the Red leadership dispatched large military detachments from Russia to Ukraine.

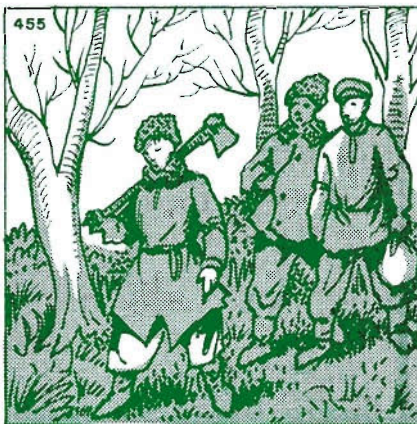
— Але боротись ми ніколи не перестанемо, доки не здобудемо волю!

"But we will not stop fighting until we attain liberty!"

Обезсилена боями і пошестями невелика Українська Армія була примушена відступити зі східних земель України.

Weakened by the fighting and epidemics, the small Ukrainian Army was forced to retreat from the eastern part of Ukraine.

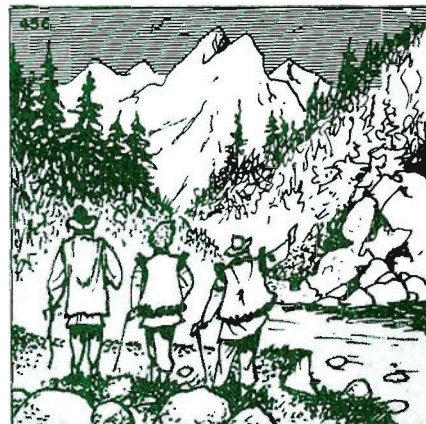
Замінивши військовий однострій селянським одягом, Богдан подався з трьома побратимами в Карпатські гори.

Changing from the military uniform into peasant clothes, Bohdan and his three friends took off for the Carpathian Mountains.

Богдан сказав на нараді старшин: — Видно, що день волі для нашої батьківщини ще не настав...

"It appears that the day of freedom has not yet dawned for our fatherland," said Bohdan at an officers meeting.

Високі лісисті рідні гори Карпати дали мандрівникам безпечний захист.

The tall, wooded Carpathians provided a safe hideout for the wanderers.

(Кінець двадцять третього розділу)

(End of Chapter XXVII)